

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิด เกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง¹

ศุภวิชญ์ เลิศลิขิตวรกุล²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำ เมื่อพิจารณาจากสถิติของกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2566 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาอาชญากรรมที่ปรากฏในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีทั้งสิ้น 195,930 ราย พบว่ามีจำนวนผู้ต้องขังกลับมากระทำความผิดซ้ำภายใน 1 ปี หลังจากปล่อยตัว คิดเป็นร้อยละ 11.95 กลับมากระทำความผิดซ้ำภายใน 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.12 และกลับมากระทำความผิดซ้ำภายใน 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.56 ซึ่งแสดงถึงการเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องถึงโอกาสที่ผู้กระทำความผิดจะกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ประกอบกับพิจารณาตามประเภทคดีที่ได้รับการปล่อยตัวในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่หากพิจารณาถึงความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงในความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายมากเป็นลำดับ 4 คิดเป็นร้อยละ 6.37 และความผิดเกี่ยวกับเพศมากเป็นลำดับ 5 คิดเป็นร้อยละ 2.28³ การกระทำความผิดซ้ำจึงสะท้อนให้เห็นถึงการขาดประสิทธิภาพในการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รัฐจึงต้องอาศัยมาตรการเชิงป้องกันในการยับยั้งมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีก และฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดเพื่อป้องกันมิให้กลับไปกระทำความผิดซ้ำ โดยหากเป็นคดีอาญาทั่วไปการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำอาจทำได้โดยการใช้มาตรการทางกฎหมายในระดับทั่วไปในการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดอาญานั้นอีก แต่ด้วยเหตุที่หากเป็นการกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรงดังเช่นความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายหรือความผิดเกี่ยวกับเพศที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ถ้าผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวมีโอกาสจะกลับไปกระทำความผิดซ้ำในความผิดรูปแบบเดิมอีก มาตรการกำกับดูแลในระดับทั่วไปจึงไม่เพียงพอ รัฐจึงต้องมี

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดิ์กิจ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จรัสเกียรติ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ กรมราชทัณฑ์, สถิติการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง [Online], Available URL:

<http://www.correct.go.th/recstats/index.php/th/Home>, 2566 (สิงหาคม, 6).

มาตรการเฝ้าระวังบุคคลเหล่านี้ในระดับที่สูงกว่าว่าจะไม่ได้รับความไว้วางใจจากรัฐภายใต้เงื่อนไขที่รัฐจะกำหนดเฝ้าระวังไว้ภายในระยะเวลาหนึ่ง

มาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดที่ใช้ความรุนแรงเกี่ยวกับชีวิตร่างกายหรือความผิดเกี่ยวกับเพศปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 อันมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2566 ซึ่งวัตถุประสงค์ของกฎหมายได้เรียกร้องถึงการปกป้องสังคมและผู้เสียหายจากการจะกระทำความผิดซ้ำ และช่วยเหลือส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด รวมทั้งเคารพถึงสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพของผู้ถูกเฝ้าระวังในระดับที่เหมาะสมซึ่งอาศัยมาตรการทางกฎหมาย 3 รูปแบบ คือ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ บทบาทของศาลจะเข้ามามีบทบาทปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน โดยคำนึงปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำซึ่งต่างกันแต่ละราย และศาลจะมีบทบาทในชั้นบังคับโทษและปล่อยตัวนักโทษ ทั้งนี้ การใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักความได้สัดส่วนในการใช้อำนาจรัฐอันได้รับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26 วางหลักว่า การตรากฎหมายจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมหรือไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ หรือกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มิได้ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึง

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการพิจารณาได้ดังนี้

ประการแรก ปัญหามาตรการทางการแพทย์ที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 22 (10) พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ที่กำหนดว่า “เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 จะกระทำความผิดซ้ำภายหลังพ้นโทษ ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามที่พนักงานอัยการร้องขอโดยกำหนดมาตรการเดียวหรือหลายมาตรการตามควรแก่กรณีก็ได้ มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ได้แก่ (10) ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ หรือมาพบหรือรับการตรวจรักษาจากแพทย์หรือบุคคลอื่นใดตามที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติกำหนด การมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งความรุนแรงของคดี สาเหตุแห่งการกระทำความผิด ประวัติการกระทำความผิด ภาวะแห่งจิต นิสัย และลักษณะส่วนตัวอื่นของผู้กระทำความผิด ความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคม โอกาสในการ

กระทำความผิดซ้ำ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และความได้สะดวกของการใช้มาตรการที่ต้องกระทบสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องถูกบังคับด้วย”

โดยกรณีมาตรา 22 (10) ดังกล่าวไม่ได้กำหนดเงื่อนไขดำเนินการในใช้มาตรการทางการแพทย์กับผู้ถูกเฝ้าระวังไว้อย่างเพียงพอว่าต้องกระทำการโดยแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม รวมทั้งจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากผู้ถูกเฝ้าระวังแล้วเท่านั้น ศาลจึงจะกำหนดมาตรการเฝ้าระวังให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ในเชิงบังคับโดยปราศจากความยินยอมไม่ได้ ทั้งนี้ แม้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 จะได้มีการกำหนดเงื่อนไขดำเนินการการใช้มาตรการทางการแพทย์ไว้ตามมาตรา 19 (1) กำหนดว่า “คดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ (1) มาตรการทางการแพทย์” ประกอบกับได้กำหนดเงื่อนไขการดำเนินการกำกับไว้อยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 21 กำหนดว่า “มาตรการทางการแพทย์ที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 19 (1) ให้ดำเนินการโดยมีผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชและสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือวิธีการรูปแบบอื่น ให้กระทำเฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” จากกรณีดังกล่าว การใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในรูปแบบของมาตรการทางการแพทย์ตามมาตรา 19 (1) จะมีมาตรา 21 กำกับเงื่อนไขดำเนินการไว้อย่างชัดเจนว่าต้องกระทำได้อต่อเมื่อมีผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกันที่ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชและสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน และกรณีจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือวิธีการรูปแบบอื่น ให้กระทำเฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมเท่านั้น เพียงแต่มาตรา 21 ได้กำกับเงื่อนไขดำเนินการใช้บังคับเฉพาะกรณีคำสั่งมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในรูปแบบการใช้มาตรการทางการแพทย์แต่ไม่ได้รวมถึงมาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษที่ให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ตามมาตรา 22 (10) ด้วย ดังนั้นเงื่อนไขการดำเนินการใช้มาตรการทางการแพทย์ดังกล่าว ตามมาตรา 21 จึงไม่สามารถยึดโยงไปบังคับใช้กับกรณีมาตรา 22 (10) ได้ เมื่อการใช้มาตรการทางการแพทย์กับผู้กระทำความผิดเป็นการกระทำต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของมนุษย์อันเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดอันไม่อาจล่วงละเมิดได้ซึ่งหากพิจารณาจากมุมมองของรัฐที่มีหน้าที่ในการต้องคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนโดยรัฐต้องไม่แทรกแซงการใช้สิทธิมนุษยชนของประชาชนภายในรัฐ ประกอบกับพิจารณาจากหลักความยินยอมภายหลังจากการได้รับการบอกกล่าว (informed

consent)⁴ ที่เป็นการยินยอมของผู้รับการรักษาที่ขอให้ผู้ประกอบวิชาชีพในทางการแพทย์กระทำต่อร่างกายของตนได้ โดยผู้รับการรักษาที่ให้ความยินยอมนั้นได้รับการอธิบายให้เข้าใจได้ว่าการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพนั้นมีวัตถุประสงค์อย่างไร ผลที่เกิดจากการกระทำนั้นผู้รับการรักษาจะได้รับอย่างไรบ้าง จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่แพทย์ต้องแจ้งข้อมูลด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณสุขอย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้รับการรักษาประกอบการตัดสินใจยินยอมที่จะใช้มาตรการทางการแพทย์ หรือปฏิเสธการใช้มาตรการทางการแพทย์นั้น ดังนั้นเมื่อมาตรการทางการแพทย์ที่ศาลมีคำสั่งเป็นมาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 22 (10) เป็นมาตรการทางการแพทย์อย่างหนึ่งเช่นกันที่ใช้เฝ้าระวังผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษ จึงต้องสอดคล้องกับหลักความยินยอมภายหลังได้รับการบอกกล่าว (informed consent) และคุ้มครองสิทธิในตัวร่างกายของผู้กระทำความผิดอันเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งด้วย

ประการที่สอง ปัญหามาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 30 พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 กำหนดว่า “ในระหว่างดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 22 หากมีเหตุที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 28 หรือผู้ถูกเฝ้าระวังฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ให้พนักงานคุมประพฤติเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลในท้องที่ที่ผู้ถูกเฝ้าระวังมีที่อยู่หรือท้องที่ที่พบตัวผู้ถูกเฝ้าระวังเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแก่ผู้ถูกเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้”

กรณีดังกล่าวอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดอยู่ระหว่างการดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังดังกล่าว แต่ได้ปรากฏกรณีผู้ถูกเฝ้าระวังได้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ หรือปรากฏเหตุที่ศาลอาจมีคำสั่งกำหนดให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 28 ได้ คือ มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกเฝ้าระวังนั้นจะไปกระทำความผิดซ้ำ และไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันไม่ให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดได้อีกแล้ว การกำหนดให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ประเมินพฤติการณ์ด้วยตนเองว่ามีการฝ่าฝืนมาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษแล้วหรือไม่ หรือมีเหตุที่อาจกำหนดให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแทนมาตรการเฝ้าระวังเดิมแล้วหรือไม่ แล้วจึงให้เสนอความเห็นต่อไปยังพนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นต่อศาลต่อไป กรณีดังกล่าวอาจทำให้เกิดการใช้ดุลยพินิจของพนักงานคุมประพฤติที่ไม่เพียงพอได้โดยอาจประเมินพฤติการณ์ได้ไม่สอดคล้องแนวทางมาตรการเฝ้าระวังที่คณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเป็นผู้ประเมินกำหนดไว้ตั้งแต่แรกสำหรับผู้ถูกเฝ้าระวังแต่ละบุคคลที่ต้องมีมาตรการเฝ้าระวังที่แตกต่างกันออกไป ประกอบกับการฝ่าฝืนมาตรการเฝ้าระวังในแต่ละมาตรการอาจมีลำดับความสำคัญของแต่

⁴ อานาจ บุนพามาศ, “ความยินยอมที่ได้รับการบอกกล่าวในการวิจัยมนุษย์,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), หน้า 36-39.

ละมาตรการข้อยกเว้นที่ต่างกัน โดยหากเป็นมาตรการที่มีความสำคัญน้อยยังอาจอาจดำเนินการเพียงคัดเตือนให้ผู้ถูกเฝ้าระวังทำตามมาตรการได้อยู่ จึงไม่ใช่ว่าการฝ่าฝืนมาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษในทุกกรณีจะต้องเสนอเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาทุกรายไป อันอาจทำให้คดีเข้าสู่ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มากเกินไปจนทำให้เพิ่มภาระพนักงานอัยการในการกลั่นกรองมากขึ้น หรือกรณีปรากฏพฤติการณ์อันเป็นเหตุให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแทนมาตรการเฝ้าระวังที่ใช้บังคับอยู่ การประเมินว่าจะเข้าองค์ประกอบของการนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านจากมาตรการเฝ้าระวังเป็นมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษจึงต้องมีการพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบโดยคำนึงถึงสิทธิผู้ที่อาจจะถูกดำเนินมาตรการคุมขังได้ ทั้งนี้ ต้องคำนึงในเบื้องต้นว่าผู้ถูกเฝ้าระวังเป็นเพียงผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษมาครบถ้วนจนพ้นโทษแล้วจากความผิดที่ได้กระทำในอดีต เพียงแต่รัฐกำหนดให้ต้องคงอยู่ภายใต้มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษเท่านั้น การเปลี่ยนผ่านจากมาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษเป็นมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษซึ่งกระทบต่อสิทธิผู้ถูกเฝ้าระวังในระดับที่รุนแรงถึงขนาดจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยการนำตัวไปคุมขังจึงต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพผู้ถูกเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษในระดับที่มากกว่าผู้กระทำความผิดทั่วไป

เมื่อประเทศไทยได้มีการตั้งคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำไว้ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 16 ซึ่งทำหน้าที่พิจารณากำหนดมาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ รวมทั้งพิจารณากำหนดมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษเพื่อเสนอต่อพนักงานอัยการต่อไปอันเป็นหน้าที่จุดประสงค์หลักของการมีคณะกรรมการดังกล่าวขึ้น ประกอบกับหากพิจารณาถึงหลักสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นสิทธิที่บุคคลทุกคนล้วนมีอยู่เท่าเทียมกันอันมีลักษณะความเป็นสากล รัฐจึงมีหน้าที่ต้องรับรองและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนดังกล่าวให้ถูกด่วงละเมิดมิได้ สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังหรือคุมขังผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษที่มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ สิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยส่วนบุคคล (right to liberty and security of the person) ซึ่งได้รับการรับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 9.1 สิทธิที่จะไม่ถูกคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกคุมขังตามอำเภอใจ⁵ ประกอบกับ ต้องพิจารณาหลักกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้องพยายามรักษาความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐในการนำตัวผู้ต้องหาความผิดมาลงโทษอันเป็นประโยชน์สาธารณะ กับหลักประกันสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกดำเนินคดีอันเป็นประโยชน์ของปัจเจกชนเพื่อทำให้เกิดกระบวนการดำเนินคดีที่เป็นธรรม (a fair trial) และรักษาไว้ซึ่งหลักอาวฐที่เท่าเทียมกัน (equality of arm)⁶ ด้วยเหตุนี้การเปลี่ยนผ่านจากมาตรการเฝ้าระวังผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษเป็นมาตรการคุมขังภายหลัง

⁵ ปกป้อง ศรีสนิท, สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563), หน้า 25.

พันโทเยแก่ผู้ถูกเฝ้าระวังรายใด จึงควรต้องกำหนดหน้าที่ให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำเป็นผู้พิจารณากันกรองประกอบการใช้ดุลยพินิจการประเมินพฤติการณ์ก่อนอีกชั้นหนึ่ง

ประการที่สาม ปัญหาผู้มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งตามมาตรา 34 วรรคสาม พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 กำหนดว่า “กรณีที่พฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป หรือเมื่อครบกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่เริ่มมีการคุมขังภายหลังพันโทเยหรือในทุก ๆ รอบหกเดือน ให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำพิจารณาเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาขึ้นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติม ลดหรือขยายระยะเวลา หรือยกเลิกคำสั่งคุมขังภายหลังลงโทษ หรือเปลี่ยนคำสั่งคุมขังภายหลังลงโทษเป็นคำสั่งเฝ้าระวังแทน”

การให้อำนาจเพียงพนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติม ลดหรือขยายระยะเวลา หรือยกเลิกคำสั่งคุมขังภายหลังพันโทเย หรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งคุมขังภายหลังพันโทเยเป็นคำสั่งเฝ้าระวังแทน แต่ไม่ได้รับรองสิทธิผู้ถูกคุมขังในการยื่นคำร้องขอต่อศาลให้ทบทวนมาตรการคุมขังดังกล่าว หรือกรณีที่แม้ศาลเห็นเองก็ไม่อาจยกขึ้นพิจารณาได้ อันเป็นการประกันสิทธิผู้ถูกคุมขังภายหลังพันโทเยในระดับที่น้อยกว่าผู้ถูกเฝ้าระวังภายหลังพันโทเย กล่าวคือ หากพิจารณามาตรา 27 วรรคแรก กำหนดว่าหากเกิดกรณีพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพันโทเยของผู้ถูกเฝ้าระวังเปลี่ยนแปลงไป กฎหมายรับรองสิทธิให้อำนาจทั้งพนักงานอัยการ หรือผู้ถูกเฝ้าระวังร้องขอได้ หรือศาลเห็นเอง ศาลอาจสั่งแก้ไขเพิ่มเติม ลดหรือขยายระยะเวลา หรือยกเลิกมาตรการเฝ้าระวังกับโทษเด็ดขาดภายหลังพันโทเยได้ แต่ในทางตรงกันข้ามหากเป็นคำสั่งคุมขังภายหลังพันโทเย ตามมาตรา 34 วรรคสาม กฎหมายให้อำนาจแต่เพียงพนักงานอัยการผู้เดียวในการที่จะยื่นคำร้องต่อศาลให้ทบทวนการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกมาตรการคุมขังดังกล่าว ส่วนผู้ถูกคุมขังไม่สามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้ รวมทั้งกรณีศาลเห็นเองว่ามีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปกฎหมายก็ไม่ได้ให้อำนาจศาลในการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือยกเลิกมาตรการคุมขังดังกล่าวไว้ แม้จะปรากฏพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปในการใช้มาตรการคุมขังขึ้นจริงก็ต้องรอให้ฝ่ายพนักงานอัยการเสนอคำร้องมายังศาลก่อนเท่านั้น ความล่าช้าของการยกข้อต่อสู้กรณีพฤติการณ์การใช้มาตรการคุมขังเปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลให้เกิดความไม่ยุติธรรม และความเสียหายต่อผู้ถูกคุมขังแผ่ขยายออกไปกว้างมากขึ้น จึงเป็นการประกันสิทธิของผู้ถูกคุมขังน้อยกว่าสิทธิผู้ถูกเฝ้าระวังซึ่งสวนทางกับความรุนแรงของมาตรการที่หากพิจารณามาตรการเฝ้าระวังภายหลังพันโทเยเป็นเพียงมาตรการขั้นต้นที่ควบคุมดูแลไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก แต่มาตรการคุมขังภายหลังพันโทเยเป็นกรณีที่จะออกคำสั่งใช้ได้ต่อเมื่อเป็นมาตรการสุดท้ายที่อาจป้องกันมิให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดซ้ำโดยการนำไปคุมขังเป็นการจำกัดเสรีภาพในระดับที่กระทบสิทธิผู้ถูกคุมขังอย่างรุนแรงจึงไม่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนของผู้ถูกคุมขัง และไม่สอดคล้องกับหลักกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ดีที่

ต้องทำให้เกิดกระบวนการดำเนินคดีที่เป็นธรรม (a fair trial) และรักษาไว้ซึ่งหลักอาวรุทที่เท่าเทียมกัน (equality of arm) ของผู้ถูกคุมขัง

ประการที่สี่ ปัญหาการบังคับใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษย้อนหลังแก่ผู้กระทำความผิดก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามมาตรา 43 พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 กำหนดว่า “ให้นำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับแก่บรรดาคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้หลังโทษผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล และกรณีที่จะมีการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ”

กรณีดังกล่าวเป็นการกำหนดให้นำมาตรการทางอาญาตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ไม่ว่าจะเป็นมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังผู้กระทำความผิดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ นำไปใช้บังคับย้อนหลังกับคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในชั้นศาล และกรณีกำลังจะปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดด้วย

เมื่อพิจารณามาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษอันเป็นมาตรการขั้นต้นในการติดตามเฝ้าระวังที่ลักษณะของมาตรการที่มีขึ้นเพื่อฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด และติดตามเฝ้าระวังความประพฤติของผู้กระทำความผิดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองหรือป้องกันสังคมจากการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้นอีกได้ในอนาคต เช่น การห้ามเข้าใกล้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด ให้พักอาศัยในสถานที่ที่กำหนด ให้มารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการเฝ้าระวัง เป็นต้น ลักษณะของมาตรการดังกล่าวโดยเนื้อแท้เป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดในระดับที่น้อย มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษจึงอาจจัดว่าได้ว่าเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งตามหลักการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยต้องเป็นไปตามขอบเขตกฎหมายให้อำนาจไว้ ประกอบกับเมื่อวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ใช่โทษทางอาญาจึงสามารถนำไปใช้บังคับย้อนหลังแก่ผู้กระทำความผิดได้ไม่ต้องห้ามตามหลักกฎหมายอาญาไม่มีผลย้อนหลังเป็นผลร้ายอันเป็นหลักพื้นฐานกฎหมายอาญา

ส่วนมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษเป็นมาตรการที่จำกัดสิทธิเสรีภาพของนักโทษเด็ดขาดซึ่งตามปกติเมื่อได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาครบถ้วนแล้วควรจะได้รับการปล่อยตัว แต่ถ้ามองเหตุควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดซ้ำอีกและไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดอีกได้จึงเป็นมาตรการขั้นสุดท้ายที่จะนำมาใช้ในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง และพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 กำหนดนิยามคำว่า "คุมขัง" ไว้ตามมาตรา 3 กำหนดความว่าเป็นการควบคุมนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

หรือผู้ถูกเฝ้าระวังไว้ในเขตที่กำหนดเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้ให้มีความหมายเฉพาะ กรณีนี้จึงไม่ใช่การกักขังหรือการควบคุมตามความหมายทั่วไป รวมทั้ง มาตรา 34 วรรคสองจะกำหนดให้กรมราชทัณฑ์คุมขังไว้ในสถานที่คุมขังที่มีใช้เรือนจำโดยจะปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขังเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ และนำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับใช้โดยอนุโลมเพียงแต่หากพิจารณามาตรการคุมขังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษที่ลักษณะเชิงเนื้อหาตามธรรมชาติที่แท้จริงของความผิดเป็นมาตรการพรากเสริกาของผู้ถูกคุมขังในระดับที่รุนแรงมากพอโดยการนำตัวไปควบคุมไว้ในเขตที่กำหนดทำนองเดียวกับการลงโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา ประกอบกับศาลสามารถสั่งคุมขังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษได้เป็นระยะเวลาได้มากถึงขนาดไม่เกิน 3 ปีนับแต่วันพ้นโทษ หรือนับแต่วันที่ผู้ถูกเฝ้าระวังถูกควบคุมตัว ตามมาตรา 32 และมาตรา 33 พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 รวมทั้งอาจมีการทบทวนคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษในทุก ๆ 6 เดือนนับแต่มีการคุมขัง ตามมาตรา 34 วรรคสาม พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 จึงจะเห็นได้ว่าลักษณะมาตรการดังกล่าวมีระดับความรุนแรงเพียงพอใกล้เคียงกับโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา จึงอาจมองเป็นโทษทางอาญารูปแบบหนึ่งได้ซึ่งย่อมตกอยู่ภายใต้หลักกฎหมายอาญาไม่ย้อนหลังเป็นผลร้ายแก่ผู้กระทำความผิด

เมื่อพิจารณาด้านหลักสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Committee) ซึ่งเป็นคณะกรรมการกติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ได้กำหนดหลักประกันของการคุมขังเพื่อความปลอดภัยของสังคมไว้ว่าสามารถทำได้ แต่ต้องไม่มีผลย้อนหลัง⁷ ประกอบกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Committee) ได้เคยวินิจฉัยเรื่องการใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษกับผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษไปแล้วในคดี Tillman v Australia (HRC, 2010)⁸ ให้เหตุผลประกอบว่า เมื่อเป็นการคุมขังที่มีลักษณะเช่นเดียวกับจำคุก ซึ่งย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องถูกปฏิบัติในลักษณะเช่นเดียวกัน หรือใกล้เคียงกับนักโทษในคดีอาญา แม้ว่ารัฐจะเรียกชื่อเป็นอย่างอื่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติก็จะพิจารณาว่าการใช้มาตรการดังกล่าวเป็นการลงโทษทางอาญา เท่ากับว่าเมื่อเป็นการลงโทษทางอาญา จึงต้องนำหลักลักษณะทั่วไปของการบังคับใช้โทษทางอาญามาใช้บังคับด้วยและรัฐต้องให้การประกันสิทธิในระหว่างการดำเนินคดีเพื่อออกคำสั่งแก่จำเลยหรือนักโทษเด็ดขาดในลักษณะเดียวกันกับการดำเนินคดีอาญาด้วย

⁷ ปกป้อง ศรีสนิท, กฎหมายอาญาชั้นสูง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566), หน้า 259-260.

⁸ รณกรณ์ บุญมี, เอกสารประกอบการให้ข้อมูลและความเห็นต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนว่าด้วยพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.... แห่งวุฒิสภา, เอกสารลงวันที่ 17 เมษายน 2565.

ดังนั้นแล้วเพื่อให้การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมมากที่สุด ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็น ปัญหาต่อไปนี้

1.ปัญหามาตรการทางกฎหมายที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 22(10) พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 21 วรรคแรก

จากเดิมที่บัญญัติว่า “มาตรการทางกฎหมายที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 19 (1) ให้ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชและสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน และหากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือวิธีการรูปแบบอื่น ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

ขอเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มข้อความในมาตรา 21 วรรคแรก โดยกำหนดว่า “มาตรการทางกฎหมายที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 19 (1) และมาตรา 22 (10) ให้ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชและสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน และหากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือวิธีการรูปแบบอื่น ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

2.ปัญหามาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 30 พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 30

จากเดิมที่บัญญัติว่า “ในระหว่างดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 22 หากมีเหตุที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 28 หรือผู้ถูกเฝ้าระวังฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ให้พนักงานคุมประพฤติเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาขึ้นคำร้องต่อศาลในท้องที่ที่ผู้ถูกเฝ้าระวังมีที่อยู่หรือท้องที่ที่พบตัวผู้ถูกเฝ้าระวังเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแก่ผู้ถูกเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้”

พนักงานคุมประพฤติอาจเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาหรือพนักงานอัยการเห็นสมควรอาจขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษร่วมกับการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษเมื่อครบกำหนดการคุมขังต่อเนื่องกันไปก็ได้”

ขอเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มข้อความในมาตรา 30 โดยกำหนดว่า “ในระหว่างดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 22 หากมีเหตุที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามมาตรา 28 หรือผู้ถูกเฝ้าระวังฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานพฤติการณ์ดังกล่าว และความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการทำความผิดซ้ำ แลให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณาเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลในท้องที่ที่ผู้ถูกเฝ้าระวังมีที่อยู่หรือท้องที่ที่พบตัวผู้ถูกเฝ้าระวังเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแก่ผู้ถูกเฝ้าระวังเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้”

พนักงานคุมประพฤติอาจจัดทำรายงานพฤติการณ์ดังกล่าว และความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการทำความผิดซ้ำ แลให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณาเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา หรือพนักงานอัยการเห็นสมควรอาจขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษร่วมกับการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษเมื่อครบกำหนดการคุมขังต่อเนื่องกันไปก็ได้”

3.ปัญหาผู้มีส่วนยื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งตามมาตรา 34 วรรคสาม พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 34 วรรคสาม

จากเดิมที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่พฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป หรือเมื่อครบกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่เริ่มมีการคุมขังภายหลังพ้นโทษและในในรอบหกเดือน ให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำพิจารณาเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลให้มีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติม ลดหรือขยายระยะเวลา หรือยกเลิกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษ หรือเปลี่ยนคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษเป็นคำสั่งเฝ้าระวังแทนก็ได้”

ขอเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มข้อความในมาตรา 34 วรรคสาม โดยกำหนดว่า “ในกรณีที่พฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป หรือเมื่อครบกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่เริ่มมีการคุมขังภายหลังพ้นโทษและในในรอบหกเดือน ให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำพิจารณาเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาล หรือผู้ถูกเฝ้าระวังร้องขอ หรือศาลเห็นเอง ศาลอาจมีคำสั่ง

แก้ไขเพิ่มเติม ลดหรือขยายระยะเวลา หรือยกเลิกคำสั่งคุมขังภายหลังลงโทษ หรือเปลี่ยนคำสั่งคุมขังภายหลังลงโทษเป็นคำสั่งเฝ้าระวังแทนก็ได้”

4.ปัญหาการบังคับใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษย้อนหลังแก่ผู้กระทำความผิดก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามมาตรา 43 พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่าสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 43

จากเดิมที่บัญญัติว่า “ให้นำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับแก่บรรดาคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล และกรณีที่จะมีการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ”

ขอเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มข้อความในมาตรา 43 โดยกำหนดว่า “ให้นำพระราชบัญญัตินี้เว้นแต่มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ ไปใช้บังคับแก่บรรดาคดีที่โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล และกรณีที่จะมีการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ”

เอกสารอ้างอิง

ปกป้อง ศรีสนิท. ลิขิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2563).

กฎหมายอาญาชั้นสูง. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2566).

คณพล จันทน์หอม. หลักพื้นฐานกฎหมายอาญา เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2565.

ดร. เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พลสยาม พรินติ้ง. 2551.

ณรงค์ ใจหาญ. กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีเพื่อความปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2543.

รณกรณ์ บุญมี. เอกสารประกอบการให้ข้อมูลและความเห็นต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ.... แห่งวุฒิสภา. เอกสารลงวันที่ 17 เมษายน 2565.

อำนาจ บุญพามาศ. “ความยินยอมที่ได้รับการบอกกล่าวในการวิจัยมนุษย์.” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2555).

กรมราชทัณฑ์. สถิติการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง [Online]. Available URL: <http://www.correct.go.th/recstats/index.php/th/Home>. 2566 (สิงหาคม. 6).